

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการเรียงความ

การเขียนเรียงความเป็นทักษะการเขียนอย่างหนึ่งที่สลับซับซ้อนกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะเป็นการแสดงออกทางความคิด โดยอาศัยความรู้และทักษะที่ได้มาจากการฟัง พูด อ่าน และการเขียนมาใช้ทั้งหมด การเขียนเรียงความจึงนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยได้ให้ความหมายของการเรียงความไว้อย่างต่าง ๆ กัน คือ

เปลื้อง ณ นคร ได้ให้ความหมายของการเรียงความไว้ว่า เรียงความคือการแต่งที่เราเคยเรียกว่า แต่งไทยในโรงเรียนนั่นเอง และใช้คำว่าเรียงความในลักษณะแสดงอาการกระทำ หรือ "ความเรียง" คือข้อความที่เรียงเป็นภาษาร้อยแก้ว ถึงถึงความเรียง (Composition) ที่นักเรียนฝึกหัดกันในโรงเรียน อย่างเช่น ที่ครูตั้งหัวข้อให้นักเรียนเขียนเป็นความเรียงเชิงพรรณนาบ้าง เชิงประวัติศาสตร์บ้าง¹ และการเรียงความคือ การเรียงความคิดนั่นเอง²

หรืออีกความหมายหนึ่งคือ

การเรียงความได้แก่การแสดงความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจของเราให้ผู้อื่นทราบ การแสดงถึงความนิยมทำได้ด้วยการพูด และเขียนเป็นตัวหนังสือ จะพูดก็ดี จะเขียนเป็นตัว

¹ เปลื้อง ณ นคร, "ลีลาและท่วงนองการเขียนทั่วไป," คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง ของชุมนุมภาษาไทย, (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511), หน้า 216.

² เปลื้อง ณ นคร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 183.

หนังสือก็ เราย่อมหยิบเอาถ้อยคำมาเรียงกันเป็นข้อความสั้น ๆ เรียกว่าประโยค ประโยค
แต่ละประโยค ย่อมมีเนื้อเรื่องติดต่อกันรวมเป็นข้อความใหญ่ เรียกว่าเรื่องหนึ่ง¹

ลิตธา พิณิจฎวคฺล ได้ให้ความหมายของการเรียงความไว้ในทำนองเดียวกันว่า
เรียงความเป็นการเขียนประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้สำนวนแบบความเรียง การเขียนเรียงความ
นั้น ผู้เขียนจะแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความเห็น ความเข้าใจ ตลอดจนความรู้ให้ผู้อื่น
ทราบ²

และรัชนี ศรีไพรวรรณ ได้ให้ความหมายของวิชาเรียงความไว้ว่า

วิชาเรียงความคือวิชาที่ว่าด้วยการนำความรู้ ประโยคที่ได้ความมาเรียงให้ได้ลำดับคิด
ต่อกันไปเป็นเรื่องราว สั้นยาวตามแต่เนื้อเรื่อง ซึ่งผู้เขียนหรือผู้เรียบเรียงเรื่องแต่ละระดับชั้น
ผู้เขียน วิชาเรียงความเป็นวิชาที่ไม่ว่าเด็กโตได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเสรีด้วย
การพูด หรือการเขียน ในการเขียนเด็กก็จะต้องมีทักษะในเรื่องตัวสะกด การเว้น
การอ่าน และการใช้ถ้อยคำภาษา ความสะอาดเรียบร้อย วิชาเรียงความจึงประมวล
เอาทักษะในการฟัง การพูดการอ่าน และการเขียนมาไว้ทั้งหมด รวมทั้งความคิด
สร้างสรรค์ทางภาษา และจินตนาการของเด็กด้วย³

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า เรียงความเป็นเรื่องของความคิด และการ
แสดงความคิด การแสดงความคิดต้องแสดงออกมาเป็นภาษา ซึ่งเป็นเครื่องสื่อความเข้าใจ

¹ เป็ลื่อง ณ นคร, เรียงความชั้นสูง (กรุงเทพมหานคร. ไทยวัฒนาพานิช,
2512), หน้า 1.

² ลิตธา พิณิจฎวคฺล และคณะ, การเขียนและการพูด (กรุงเทพมหานคร.
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514), หน้า 108.

³ รัชนี ศรีไพรวรรณ, "การสอนเรียงความ" ประถมศึกษา (6 มกราคม
2520) 22 - 23.

ระหว่างกัน การเรียนรู้ในเรื่องถ้อยคำ การจัดลำดับคำเข้าประโยค การลำดับประโยคเป็นข้อความ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงความคิด ดังนั้น การเขียนเรียงความคือ การรวบรวมความคิดแล้วแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกนั้นออกมาโดยการเขียนข้อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจและเกิดความรู้สึกคล้อยตามข้อความที่เขียนได้

p ลักษณะของเรียงความที่ดี และหลักการเขียน

เมื่อกล่าวถึง ลักษณะของเรียงความที่ดีนั้น ย่อมจะต้องมีองค์ประกอบหลายประการ ในเรื่องนี้ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย ได้ให้ความเห็นไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

เจือ สตะเวทิน ให้ส่วนประกอบของเรียงความไว้ว่า เรียงความมีส่วน คำนำ ตัวเรื่อง และคำลงท้าย¹ และเรียงความที่ดีต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ คือ ความสมบูรณ์ ความแจ่มแจ้ง ชัดเจนและถูกต้อง²

เปลื้อง ณ นคร ให้องค์ประกอบของเรียงความไว้ว่า . . . ในการเขียนความเรียงที่ดี ย่อมประกอบด้วยสิ่งสองสิ่งคือ เนื้อเรื่อง กับวิธีเขียน วิธีเขียนนั้นก็ใช้หลักลีลาแห่งความเรียงร้อยแก้ว ส่วนเนื้อเรื่องนั้นคือสาระ หรือความรู้ . . . ความรู้ที่แสดงในความเรียงนั้นประกอบด้วยข้อคิดเห็น กับข้อเท็จจริง คือ ความรู้ทั่ว ๆ ไป . . .³

นอกจากนี้ เปลื้อง ณ นคร ยังได้ให้ลักษณะของเรียงความที่ดีว่า จะต้องมิลักษณะ 3 ประการดังนี้ คือ

¹เจือ สตะเวทิน, "ลีลาและทำนองเขียนเฉพาะบุคคล," คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511), หน้า 295.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 306.

³เปลื้อง ณ นคร, "ลีลาและทำนองเขียนทั่วไป," คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511), หน้า 217.

1. เอกภาพ ได้แก่ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว มีใจความและความมุ่งหมายอันสำคัญแต่เพียงอย่าง เดียว
 2. สัมพันธภาพ คือ ความเกี่ยวโยงข้อความต่าง ๆ ต้องดำเนินไปเป็นลำดับต่อเนื่องกัน
 3. สวรรค์ภาพ คือการเน้นใจความสำคัญ ความเรียงเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมแบ่งเป็นตอนย่อย ๆ จะเห็นได้จากย่อหน้าแต่ละย่อหน้า แต่ละตอนต้องให้ข้อความเกี่ยวพันกันไป
- หลวงสำเร็จวรรณกิจ กล่าวไว้ว่า เรียงความต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ ให้เข้าใจ ให้ความรู้ และให้เกิดสติปัญญา²

ดังนั้น ในการเขียนเรียงความ ผู้เขียนต้องให้ความรู้ ความเข้าใจ ข้อคิดเห็นแก่ผู้อ่าน การที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่เขียนได้อย่างชัดเจนตรงตามที่ต้องการได้ จะต้องอาศัยหลักการ และศิลปะการลำดับความ การวางโครงเรื่องดัง กล่าวข้างต้น นอกจากนี้การที่จะทำให้อ่านพอใจเชื่อถือ เกิดอารมณ์ มีน้ำหนัที่จะชักจูงให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามด้วยนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้ภาษาเป็นสำคัญ ดังนั้น การรู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาที่สละสลวย ถูกต้องเหมาะสม มีน้ำหนักจึง เป็นเรื่องสำคัญที่ควรคำนึงถึง กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้กล่าวถึงสำนวนภาษาที่ควรใช้ในการเขียนเรียงความว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การใช้ภาษาถูกหลักไวยากรณ์
2. การเลือกเฟ้น ถ้อยคำในการเรียงความไม่ควรใช้ภาษาพูด คำแสดงหลักเสียงการใช้ศัพท์ยาก
3. การแต่งประโยค อย่าแต่งประโยคใหม่ข้อความเยิ่นเย้อ พுகให้กระชับ ความและเข้าใจง่าย

¹เปลื้อง ณ นคร, เรียงความชั้นสูง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไพบุชนาพานิช, 2512), หน้า 2.

²สำเร็จวรรณกิจ, หลวง. แนวเรียงความ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่งเสริมวิทยา, 2510), หน้า 40.

4. การลำดับเนื้อเรื่องและความคิด คำพูดที่แสดงความคิด ต้องมีเหตุผลพูดให้น่าเชื่อถือ มีหลักฐานอ้างอิง¹

เปลื้อง ณ นคร ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกใช้ถ้อยคำว่า

การเขียนร้อยแก้วนั้น ต้องเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจน เนื้อความน่าฟัง อ่านราบรื่นไม่ขัดหู ยิ่งกว่านั้นยังต้องทำให้เรื่องที่เขียนมีน้ำหนักจับใจหรือสะกดใจผู้อ่าน การที่จะเขียนเรื่องที่มีลักษณะดังนี้ได้อยู่ที่การเลือกเฟ้นถ้อยคำมาใช้ การนำคำเหล่านั้นมาเรียงผูกเป็นประโยค การกำหนดขนาดสั้นยาวของประโยค การลำดับประโยคหลาย ๆ ประโยค เข้าเป็นเนื้อความ²

การจะเขียนเรียงความให้ได้นั้น ผู้เขียนควรจะได้รวบรวมเนื้อหา และทำตามขั้นตอนของการเขียน เพื่อให้ได้ผลงานเขียนที่สมบูรณ์และถูกต้องซึ่งในเรื่องนี้ ประสิทธิ์ กาศย์-กลอน ได้ให้ขั้นตอนของการเขียนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเสาะหาเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจจะได้มาจากบทเรียน ผู้บอก ผู้สอน ความรู้รอบตัว จากการอ่าน ประสบการณ์ที่เข้ามา จากการสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง

2. ขั้นเตรียมและจัดระเบียบความคิด คือการเตรียมวางแผนเรื่องหรือโครงเรื่องเป็นประเด็น ๆ การจัดลำดับความคิดต้องไม่สับสนเป็นขั้นตอนอะไรควรพูดก่อนก็ลำดับไว้ก่อน

3. ขั้นแสดงออก ในขั้นนี้ผู้กระษะที่เขียนต้องระลึกรถึงหลักเกณฑ์การใช้ภาษา เลือกใช้คำพูดที่เด่นและชัดเจน ไม่ควรใช้คำยาก ๆ และรกรุงรังไม่สุภาพ และไม่เป็นที่นิยมเมื่อจะเขียนข้อความอะไรให้คิดไตร่ตรองเสียก่อน

¹กุหลาบ นัลลิกะมาส และคณะ, การใช้ภาษา (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2511), หน้า 84 - 85.

²เปลื้อง ณ นคร, "ลีลาและทำนองเขียนทั่วไป" คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมชนภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511). หน้า 21.

4. ข้อควรพิจารณาเป็นชั้นวิเคราะห์แก้ไขข้อเขียน

5. ชั้นปรับปรุงแก้ไขในชั้นนี้เพ่งเล็งถึงความประณีต สะอาดและมีระเบียบ¹

นอกจากนี้ ๒ ข้อ สละเวทิน ๒ ข้อ ให้ขอแนะนำในการเขียนคำนำ ตัวเรื่อง และคำ
ลงท้ายไว้ว่า

การเขียนคำนำของใหญ่อานสะกดตาสะกดใจมากที่สุด คือ ปรากฏความในใจของผู้
ไวแต่คุณในสนใจเรื่อง แล้วจึงคว่เป็นเรื่องราวละเอียดเรื่อยไป การเขียนตัวเรื่อง
ของใหญ่อาน คือ ทอจกล่าวถึงทุกสิ่งทีเรื่องของการ มีความแจ่มแจ้ง ชัดเจนและ
ถูกต้อง ส่วนคำลงท้ายของสั้นและถูกของแจ่มชัด ภาษาที่ใหม่กำลัง และตรงต่อจุดหมาย
อุดมคติของการเขียนคำลงท้ายคือใหญ่อานสนใจ²

จากที่คนต่าง ๆ ของผู้เขียนภาษาไทยนั้นสรุปเป็นแนวทางได้ว่าการเขียนเรียงความ
ให้ได้ดีนั้น ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งได้แก่ การวางเค้าโครงเรื่อง การจัด
ลำดับเนื้อเรื่องซึ่งประกอบด้วย คำนำ ตัวเรื่อง และคำลงท้าย ตลอดจนการเลือกเฟ้นถ้อยคำ
การนำคำเหล่านั้นมาเรียงผูกเป็นประโยค ไม่ใช่ภาษาต่างประเทศหรือภาษาแสดงในการ
เขียน การกำหนดขนาดสั้นยาวของประโยค การลำดับประโยคหลายประโยคเข้าเป็นเนื้อความ
ใช้สำนวนที่เด่นประทับใจผู้อ่าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสันัดในการเขียนและการเลือกใช้ถ้อยคำ
และความรู้ในเนื้อหาที่จะเขียน การที่จะทำให้อ่านเข้าใจได้เร็ว และคล้อยตามนั้น ต้อง
ใช้สำนวนภาษาที่กระต๊กรัดเข้าใจง่าย ให้ความแจ่มแจ้ง (Clearness) และชัดสั้น
(Conciseness) ความกระชับ (brevity) และความแจ่มชัด (Lucidity)²

¹ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การเขียนภาคปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช
2518), หน้า 6 - 7.

²เจ้า สละเวทิน, หลักภาษาและการใช้ภาษาประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย
(พระนคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2514), หน้า 299 - 307.

³เจ้า สละเวทิน, "ลีลาและทำนองเขียนเฉพาะบุคคล," คำบรรยายภาษาไทย
ชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511) หน้า 156 - 157.

ดังนั้นการใช้สื่อสาขานวนโวหารจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงในการเรียงความ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามหรือเกิดอารมณ์ไปตามเนื้อเรื่องได้

ความมุ่งหมายของการสอนเรียงความ

การสอนเรียงความเป็นวิชาที่ครูประหนึ่งจะสอนง่าย เพราะเพียงแต่ให้เด็กเขียนตามที่คุณกำหนดให้เท่านั้น แล้วครูก็ตรวจให้คะแนนตามความพอใจ แต่ถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าวิชานี้เป็นวิชาที่สอนค่อนข้างยาก เป็นต้นว่าความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกออกมาเป็นภาษาเขียนที่ถูกต้อง ไพเราะ และสละสลวย การพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์และจินตนาการของแต่ละบุคคล และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลอมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และทัศนคติต่อสิ่งที่จะเขียน หากคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้แล้ว การสอนเขียนเรียงความเป็นการฝึกทักษะที่ค่อนข้างประณีต ลึกซึ้ง และละเอียดอ่อน แต่ในเวลาเดียวกันก็เปิดประตูแห่งความคิดและจินตนาการอย่างอิสระ ครูผู้สอนจึงควรจะเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสอนเรียงความอย่างถ่องแท้และชัดเจน

โดยมีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการเขียนเรียงความไว้ว่าการเขียนเรียงความมิควรเป็นเพียงการฝึกเขียนความจำ และเขียนให้ถูกต้องตรงตามเรื่องที่ครูอ่านให้ฟังเท่านั้น แต่ควรเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักแสดงออกทาง การเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์¹

สำหรับการสอนเขียนเรียงความนั้น ร่องรัตน์ อิศรภักดี ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการสอนเรียงความไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ได้มีโอกาสถ่ายทอดความคิดความรู้สึกของตนเอง เกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ใหญ่จนทราบ

1

Geen, Harry A:and Walter T. Petty, Developing Language Skill in the Elementary School, (2 ed, Boston; Allyn and Bacon, Inc. 1965),

2. ช่วยให้เด็กมีโอกาสเกิดความคิดสร้างสรรค์ ก็คือ สามารถเรียงความจาก
 ความนึกคิดของตนเอง โดยเขียนเป็นเรื่องราวขึ้น ไม่จำเป็นต้องแต่งจากเรื่องที่ครูกำหนด
 ให้เสมอไป เด็กอาจมีจินตนาการจากภาพและเรื่องราวที่สมมุติขึ้น หรือเป็นเรื่อง ลึกลับ ตลก
 ขบขันจากความนึกคิดของตนเอง

3. ช่วยให้เด็กรักการเขียน เพราะสามารถเขียนด้วยความสนใจ ตั้งใจไม่ได้
 ถูกบังคับให้เขียนแต่เรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ

4. การที่เด็กได้เขียนเรียงความเสมอ ๆ ขอมช่วยให้เด็กได้ใช้วิชาที่ให้เกิด
 ประโยชน์แก่การเรียนวิชาสาขาอื่น ๆ ด้วยเพราะการเขียนเรียงความช่วยให้เกิดทักษะการ
 เขียน รู้จักใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม รู้จักลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ตลอดจนสรุปความคิด
 เห็นต่าง ๆ ของตนเองประกอบในการเขียนเรียงความด้วย

จากความมุ่งหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การสอนเขียนนั้นนอกจากจะมุ่งให้นักเรียน
 เขียนเพื่อการติดต่อสื่อความหมาย ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน
 แล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนรู้จักการเขียนเชิงสร้างสรรค์อีกด้วย โดยให้เขียนสามารถ
 แสดงความรู้สึก อารมณ์ และความคิดได้อย่างเป็นอิสระ ดังนั้นความมุ่งหมายของการสอน
 เขียนเรียงความจึงมีไ้มุ่งเพียงเพื่อฝึกความจำ หรือความสามารถในการเขียนให้ได้ถูกต้อง
 เท่านั้น แต่เป็นความพยายามที่จะให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเฉพาะตนออกมาอย่างเสรีเป็น
 ลายลักษณะอักษร ครูที่สอนจึงต้องคิดค้นหาวิธีต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยฝึกทักษะในด้านนี้แก่เด็ก
 เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงออกในทางการเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว สละสลวยถูกต้องและชัดเจน
 ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องหาวิธีจัดความรู้สึกลับเมื่อหน้า อันเกิดขึ้นจากการเรียนโดยยั่วให้ตรงกับ
 ความสนใจและให้เกิดความสนุกสนาน พร้อมทั้งเกิดความคิดคำนึงตามจินตนาการของแต่ละคน
การสอนเรียงความและหลักเกณฑ์ข้อแนะนำในการสอนเรียงความ

วิธีนี้ ศรีไพรวรรณ ได้เสนอหลักในการสอนเรียงความไว้ดังนี้

1. ไม่ควรฝึกให้เด็กจำเรื่องแต่เพียงอย่างเดียว ให้เด็กใช้ความคิดจินตนาการ

วิจารณ์ อิศรภักดี และ เทือก กุสุมา ณ อยุธยา, วิชาชุดครูมัธยมตอน 1
วิธีสอนภาษาไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 113 - 114.

ของตนเองด้วย นั่นคือ ครูจะต้องให้เด็กได้ฝึกเรียงความทั้งจากเรื่องที่กำหนดให้ และเรื่อง
ที่เด็กคิดขึ้นมาเองด้วย

2. ไม่ควรฝึกให้เด็กเขียนอย่างเดียว ต้องฝึกให้เขียนด้วย อาจจะถูกเป็นราย
บุคคลหรือทั้งชั้น โดยช่วยกันเรียบเรียงก็ได้ และทุกครั้งครูต้องบันทึกไว้ว่า เด็กมีความคิด
อย่างไร ส่วนวนภาษาอะไรที่ควรสนับสนุนหรือแก้ไข มีทักษะในการพูดการเขียนเพียงใด
บุคลิก ตลอดจนการวางท่าทางเหมาะสมเพียงใด แล้วครูค่อยพิจารณาแก้ไขเป็นรายบุคคล

3. ครูไม่ควรจำกัดวงความคิดของเด็ก แต่ควรให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
อย่างเสรี และไม่ควรทำให้เด็กเสียกำลังใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เมื่อฝึกก็ควรค่อย ๆ ชี้แจงกับ
เด็ก ไม่ควรดูถูกความคิดของเด็ก

4. ไม่ควรเร่งรัดหรือมีกฎเกณฑ์มากเกินไป เช่น กำหนดว่าเด็กต้องเขียนให้ได้
เท่านั้นเท่านั้นประโยค ภายในเวลาที่กำหนดให้ ควรหาวิธีส่งเสริมเด็กที่คิดว่า เพราะ
การแสดงออกโดยการบังคับข่มขู่ไม่ได้ผลดีเท่าความพอใจของเด็ก

5. ครูต้องรู้จักวิทยาและพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี เพราะเด็กแต่ละวัยมี
ความคิด ความสนใจไม่เหมือนกัน เช่น เด็กเล็ก อาจจะถูก เขียนเกี่ยวกับเรื่องที่เกินความ
จริง เช่น สัตว์พูดได้ คนเหาะได้ เป็นต้น

6. ครูต้องให้เด็กเข้าใจความมุ่งหมาย และประโยชน์ของวิชาเรียงความว่าเป็น
วิชาที่ช่วยให้เด็กนักเรียนได้รับความสำเร็จในชีวิต เพราะคนที่เรียงความดีย่อมได้รับความ
สำเร็จในการพูด การเขียน อันเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของชีวิตตน¹

บิลโล (Billows) ได้กล่าวถึงหลักพื้นฐานในการสอนเรียงความพอสรุปได้ดังนี้

1. ฝึกให้เด็กกล้าแสดงออก หมายถึง การแสดงความคิดเห็น การพูด การเล่า
และการเขียนตามลำดับ

¹ รัชณี ศรีไพรวรรณ, "การสอนเรียงความ" ประชาศึกษา 28 (มกราคม 2520)

2. ครูต้องเข้าใจเด็กทุกคน และพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้เขาเข้าใจตนเอง เช่น เขาเองมีส่วนดีในการที่เขาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่คือสิ่งที่เขาเล่า สิ่งที่เขาเขียนออกมา และรู้สึกว่าเขาคงจะแก้ไขปรับปรุงตัวเองอย่างไร

3. เมื่อครูรู้ว่าเด็กพร้อม หรือต้องการจะเขียน ให้รีบจัดประสบการณ์และกิจกรรม หรือสอนเด็กทันที

4. ครูต้องใจเย็น อย่าเข้มงวดให้เด็กเขียนออกมาในลักษณะเป็นแบบพิมพ์อย่าง เกี่ยวให้เด็กเป็นตัวของเขาเอง มีศิลปะเป็นแบบของตัวเอง¹

ดอว์สัน และคณะ (Dawson and Others) ได้สรุปการพัฒนาการการเรียนรู้ ทางด้านการเขียน ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นสะสมประสบการณ์ และมีนิสัยกล้าแสดงความคิดเห็น ในขั้นนี้ครู ต้องทำคือ ครูควรหาโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่เขาคุ้นเคยและสนใจ กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนั้น โดยการอภิปรายหรือตั้งปัญหา และส่งเสริมกำลังใจให้กล้าคิด กล้าแสดงออกด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 ประมวลแนวความคิดของตัวเองได้

ขั้นที่ 3 สามารถเขียนได้โดยอิสระ

ขั้นที่ 4 เพิ่มพูนประสบการณ์ในการเขียนให้มากขึ้น เป็นขั้นที่ครูต้องรวบรวม กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ให้เด็กได้ฝึกฝนและประสบความสำเร็จตามความสามารถ ของแต่ละคน²

ในการสอนเรียงความที่ระมัดระวังได้ นอกจากจะรู้หลักการสอนแล้ว จะต้องมีความคิด ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ ดังที่ ประเทิน มหาวรรณ

¹ Billows F.L., The Techniques of Language Teaching, (Longman Green and Co. Ltd., 1961), p 182.

² Dawson. Mildred A. and Others, Guiding Language Learning, (New York: Hartcourt, Brace & World Inc., 1957), p. 250 - 26.

ไถ่กลาว่าไว้ว่า ในการสอนเรียงความนั้นใช้กิจกรรมการพูดมากกว่าการเขียน เด็กจะเขียนเรียงความได้ดีก็ต่อเมื่อเด็กสามารถรวบรวมความคิดแล้วแสดงออกมาโดยการพูด ฉะนั้นขั้นต้นในชั้นอนุบาล หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะสอนเรียงความโดยการพูด ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูจะใช้เวลา 4 ใน 5 ของเวลาทั้งหมด สอนเรียงความด้วยการพูด และใช้เวลาเพียง 1 ใน 5 สอนเขียนเรียงความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6, 7 ใช้เวลา 3 ใน 5 สอนเรียงความด้วยการพูด และ 2 ใน 5 สอนเขียนเรียงความ¹

ศิวา จายนียโยธิน ไถ่กลาถึงลำดับขั้นการสอนวิชาเรียงความ ดังนี้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่งความปากเปล่า โดยครูให้คำแล้วให้นักเรียนนำคำไปแต่งเป็นประโยค แล้วนำประโยคมาเรียบเรียงเป็นเรื่อง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กพอจะอ่านออกเขียนได้ ให้เด็กแต่งความจากภาพโดยให้เด็กช่วยกันคิดหา เห็นอะไรจากภาพบ้าง แล้วเขียนเป็นประโยคแล้วนำประโยคมารวมเป็นข้อความ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 เริ่มให้นักเรียนเขียนเรื่องแบบนามธรรมได้แล้วบ้าง เช่น การไปโรงเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 สอนให้เขียนเรียงความแบบนามธรรมได้มากขึ้น เช่น เรื่อง การเสียดสี ความกล้าหาญ ความรักชาติ การเขียนในระดับนี้ต้องคำนึงถึงการเขียนคำศัพท์ให้ถูกต้องตัวสะกดการันต์ และเรื่องหลักภาษา²

รองรัตน์ อิศรภักดี ไถ่กลาถึงกิจกรรมในการแต่งความมีดังนี้

1. การแต่งความปากเปล่า

¹ประเทิน มหาจันทร์, หลักการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519), หน้า 150.

²เพ็ญ เลียงจันทร์, "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการสอนเรียงความแบบปกติกับแบบสร้างสรรคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" (ปริญาานวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521), หน้า 10.

- 1.1 ให้เด็กเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเล่าด้วยตนเอง
 - 1.2 ควรให้เด็กคิดแต่งเรื่องด้วยตนเอง
 - 1.3 ควรจัดบรรยากาศในการเล่าเรื่องให้เป็นกันเอง เช่น นั่งล้อมวง
 - 1.4 เมื่อเด็กเล่าเรื่องจบ ควรเปิดโอกาสให้เพื่อนซักถาม เพื่อให้ผู้เล่ามีความมั่นใจว่า มีคนสนใจการเล่าเรื่องของตน
 - 1.5 ครูควรแนะนำให้เด็กเล่าเรื่องแปลก ๆ
 - 1.6 ครูต้องฝึกให้เด็กมีการเตรียมเรื่องที่จะมาพูดในชั้นเสียก่อน
 - 1.7 ครูต้องฝึกบุคลิกภาพในการพูดของเด็ก เช่น ท่าทาง น้ำเสียง และ
ตอบคำที่ใช้ในการเล่าเรื่อง
 - 1.8 การเล่าเรื่องควรมีอุปกรณ์ประกอบ
 - 1.9 ในขณะที่เล่าเรื่อง เด็กคนอื่นไม่ควรรบกวนแทรกขึ้นมา
 2. การสอนแต่งความขอเขียนมีดังนี้
 - 2.1 ให้เด็กมีโอกาสถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนเกี่ยวกับประสบการณ์
ต่างๆใหญ่ในทราบ
 - 2.2 ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยเขียนเรื่องราวจาก
ความนึกคิดของตนเอง
 - 2.3 ช่วยให้เด็กรักการเขียน เพราะเขียนด้วยความสนใจ ไม่ใช่ถูกบังคับ
 - 2.4 ควรให้เด็กแต่งความเสมอ และใช้ความรู้จากวิชาอื่นให้ กิจประโยชน์
แก่การเรียนวิชาอื่นๆ¹
- วิธีนี้ ศรีไพรวรรณ ได้เสนอแนะกิจกรรมในการสอนเรียงความไว้ดังนี้
1. พูดคุยหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ วิธีนี้ใช้กับเด็กโตทุกระดับ

¹รองรัตน์ อิศรภักดี, "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนแต่งความ" จันทร์เกษม

2. ให้เล่าเรื่องหรือเล่านิทาน
 - 2.1 ให้เด็กฝึกเล่าเรื่อง
 - 2.2 ครูเป็นผู้เล่า
 3. เรียงความจากภาพ ภาพมี 2 ประเภท คือ
 - 3.1 ภาพนิ่งไม่ต่อเนื่อง
 - 3.2 ภาพนิ่งที่ต่อเนื่อง
 4. ให้เด็กแต่งต่อเรื่องให้จบ
 5. แต่งความหรือแต่งประโยคจากคำที่ให้ วิธีนี้ใช้กับเด็ก ป.4 - 7
 6. เรียงความจากวิชาอื่น ๆ วิธีนี้ใช้กับเด็กชั้น ป.3 - 7
 7. แสดงละครเรื่องที่เรียง หรือเขียนบทละครนั้น ๆ
 8. ให้เรียงความจากการไปศึกษานอกสถานที่
 9. ให้เขียนข่าวรายงานของโรงเรียน
 10. ให้นักเรียนเขียนเรียงความโดยเสรี เพื่อส่งเสริมจินตนาการ ครูไม่ควร
กำหนดเด็ก
 11. ให้วิจารณ์ข่าวหรือตัวละคร
 12. ครูให้เค้าโครงเรื่อง แล้วให้เด็กเรียงความตามเค้าโครงเรื่องนั้น ใช้กับ
เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7
 13. ทำสมุดภาพแล้วให้เด็กเขียนคำบรรยาย
 14. ให้เด็กโต้วาที หรืออภิปรายจากหัวข้อที่น่าสนใจ
 15. เขียนบันทึกจากรายงานที่เด็กทำ¹
- การสอนวิชาเรียงความจะให้ได้ดีนั้น ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลาย
ประการดังกล่าวแล้ว คือ ครูต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญตั้งแต่พยายามสร้างสถานการณ์

¹ รัชณี ศรีไพรวรรณ, "การสอนเรียงความ" ประถมศึกษา 28 (มกราคม
2520) : 20 - 22.

บรรยากาศ เพื่อให้เด็กสนใจในการที่เด็กจะแสดงความคิดสร้างสรรค์ เพราะ

ธรรมชาติของเด็ก มีความคิดต่าง ๆ ที่เด็กต้องการจะแสดงออกด้วยการพูด และการเขียน
หน้าที่สำคัญของครู ควรช่วยให้เด็กได้แสดงออกเมื่อเด็กต้องการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้าน
ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กมิให้ถูกทำลายไป

การสอนภาษาไทยในระดับประถมของเรา ยังไม่แยกวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ออก
เป็นวิชาหนึ่ง ให้เด็กศึกษาโดยเฉพาะ แต่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนในระดับ
ประถมศึกษาประการหนึ่ง คือให้เด็กมีความคิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

ในต่างประเทศการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้จัดเป็นโปรแกรมการสอนภาษา
ที่สำคัญตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยประถมศึกษา และแนวคิดในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของเขา
เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนเด็กไทยในระดับประถมศึกษาได้
เป็นอย่างดี

จากแนวคิดของ เจนส์สมิท (James A. Smith) ซึ่งได้ให้ความหมายของความคิด
สร้างสรรค์ว่า "ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถที่จะตะปะรสปรการณั้คิม แล่นำ
มาเสริมแก่งเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นสิ่งใหม่ค่อโลก แต่เป็นสิ่งใหม่สำหรับเด็ก
แต่ละคน

สมิท ได้เสนอแนะการจัดสถานการณั้และกิจกรรมในการเขียนเพื่อเป็นพื้นฐานใน
การเขียนแบบสร้งสรรรค์ โดยมีแนวคิดดังนี้คือ

1. วิธีพัฒนาการเขียนเชิงสร้งสรรรค์

มีสถานการณ์และประสปการณั้หลายอย่งที่จะจัดเป็นสิ่งเร้าให้เด็กเขียนเชิง
สร้งสรรรค์ได้ คือ

1. เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตตนเอง
2. การบันทึกประจำวัน

1

James A. Smith, Creative Teaching of Language Arts in the
Elementary School, (Boston: Allyn and Bacon, 1972), p. 23.

3. การแต่งโคลงกลอนหรือเรื่องจากประสบการณ์ของเด็ก
 4. เขียนเรื่องประเภทข่าวสั้น
 5. เขียนนิทาน
 6. เขียนจดหมายถึงเพื่อน
 7. แต่งกลอนวันเกิด หรือวันสำคัญอื่น ๆ
 8. เขียนประกาศต่าง ๆ
2. วิธีการบางอย่างที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
1. ให้บรรยายรูปภาพ หรือเขียนพรรณนาภาพ
 2. ให้เด็กเล่าเรื่อง
 3. ให้สร้างแผนภูมิคำศัพท์
 4. จัดวัสดุประเภทต่าง ๆ หิ้งนุ่ม หยาบ หรือหนา ไว้ในถุง แล้วรื้อให้เด็กจับต้อง เพื่อพรรณนาความรู้สึกจากการสัมผัส
 5. ให้เด็กทำงานศิลปะ เช่น การวาดภาพจากเชือก แล้วให้เด็กบรรยายหรือพรรณนาว่าเห็นอะไรจากภาพศิลปะนั้น
 6. ทำกล่องกระดาษคล้ายตู้ไปรษณีย์ให้เป็นที่เก็บงานเขียนของเด็กที่จะเขียนโน้ตถึงกันและกัน
 7. ให้เด็กพรรณาถึงเพื่อนคนอื่น ๆ การพรรณาควรมีเงื่อนไข ปัญหาประมาณ 5 ข้อ แล้วให้เด็กเขียนขอความที่ตนเขียนให้เพื่อนที่เหลือพึ่ง แล้วทายว่าเขาพรรณาถึงบุคคลใด
 8. ให้เด็กเขียนพรรณาตนเอง เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ความชอบ ความไม่ชอบงานอดิเรกและอื่น ๆ เพื่อให้คนที่อ่านทายว่าเป็นเรื่องของใคร
3. ความคิดอื่น ๆ สำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- เราให้เด็กอ่านนิทาน
- ให้เด็กเขียนเรื่องเกี่ยวกับความฝัน
- จัดปรับปรุง เปลี่ยนแปลงป้ายนิเทศ คัดผลงานทางกวีนิพนธ์หรือเด็กในชั้นอยู่เสมอ

4. ให้เด็กเขียนโคลง กลอนหรือแต่งเรื่องด้วยตัวเอง จนเพื่อนร่วมชั้นเห็นว่าเด็กคนนั้น ๆ เป็นผู้ผลิตผลิตในการสร้างสรรค์งาน
 5. สร้างแผนภูมิความคิดติดไว้ในห้องที่ทุกคนจะเสนอความคิดในการสร้างเรื่องของตนเองไว้ให้ หรือให้เด็กบางคนได้นำความคิดนั้นมาสร้างเรื่องของตนได้
 6. จัดชุมนุมเล่าเรื่องอาทิตย์ละครั้ง
 7. วางโครงการทำหนังสือรายปี
 8. ให้เด็กแต่งโคลง กลอน แต่งเรื่องตามต้องการ อาจจะเป็นบทกลอนเกี่ยวกับวันหยุดและวันพิเศษต่าง ๆ หรือบทกลอนเกี่ยวกับความรู้สึก เช่น ความประหลาดใจและความกลัว
4. การจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- ครูต้องเตรียมโครงการจัดวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำคำใหม่ให้เด็กรู้จักและนำไปใช้ในการเขียนอย่างมีชีวิตชีวา วิธีการต่าง ๆ นั้นได้แก่
1. ใช้คำถามเพื่อเราให้เด็กทำงาน
 2. สร้างบรรยากาศในการเขียน บรรยากาศเหล่านั้นอาจได้ก่นำเสียงแปลก ๆ มาให้เด็กฟัง เพื่อใช้ดึงดูดใจ เปิดดนตรีเบา ๆ ขณะเด็กทำงาน ให้อ่านคำประพันธ์และเรื่องต่าง ๆ ก่อน ให้อ่านภาพหรือเขียนเรื่องจากภาพ ให้นำบรรยายจากตามจินตนาการ จัดฉายภาพยนตร์ที่เราให้เกิดจินตนาการ
 3. ใช้ความคิดเชิงสมมุติ หรือความคิดที่ชวนให้สงสัยใคร่รู้ เพื่อให้เด็กสร้างเรื่องราวต่อ เช่นสมมุติตนเองว่าเป็นไอศกรีม หรือสมมุติตนเองว่าเป็นนก แล้วจะเป็นอย่างไรต่อไป หรือความคิดที่ชวนสงสัยประหลาดใจ เช่น ...เดินไปที่ประตูเพื่อดูสุนัขและลูกที่เกิดใหม่แต่กลับมีกระต่ายนอนอยู่ที่ห้องสุนัขด้วย ดังนั้นเป็นต้น ความคิดเช่นนี้ จะช่วยให้เด็กใช้จินตนาการ

สร้างเรื่องต่ออย่างน่าสนใจ ช่วยให้ความนึกคิดกว้างออกไป เพื่อได้สิ่ง
แปลกใหม่¹

นอกจากนี้ สทอทคาเซอร์ (Staudacher)² ได้เสนอแนะถึงสิ่งเร้าที่ช่วยให้
เด็กเกิดจรรโลงใจ ในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

1. การใช้ภาพ ภาพที่ใช้ไม่ควรบอกเรื่องราวทุกอย่าง ควรเป็นภาพที่ไม่จบใน
ตัว เพื่อให้เด็กเรียนฝึกจินตนาการ เช่น ภาพคนกำลังนั่งเป่าอะไรซักอย่างหนึ่ง แล้วครูก็ตั้ง
คำถาม ให้เด็กเรียนคิดว่า เขากำลังเป่าอะไร ทำไมจึงต้องเป่า

2. การตั้งชื่อเรื่อง เพื่อเป็นแนวทางที่คิดไม่ออกว่า จะเริ่มต้นอย่างไร เรื่อง
ที่ตั้งให้ ไม่ควรจบในตัวเองแต่ต้องให้นักเรียนได้ฝึกจินตนาการ เช่น เรื่องชายที่มีมุกสี
ทอง, ถ้านาฬิกาไม่ตีบอกเวลา ฯลฯ

3. เรื่องที่ยังไม่จบ ครูอาจใช้วิธีเล่า หรือเขียนเรื่องไว้ให้นักเรียนเล่าหรือ
เขียนให้จบ

4. นิทานพื้นเมือง ครูอาจนำนิทานพื้นเมืองมาเล่าให้นักเรียนฟัง เพื่อสร้างความ
สนใจให้เด็กอยากเขียน เช่น ทำไมยีราฟจึงมีคอยาว

5. จัดกิจกรรมแทรกในวิชาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเขียน เช่น เรียนวิชาสังคม
วิทยาศาสตร์ ครูอาจใช้กิจกรรมในวิชาเหล่านี้ให้นักเรียนเขียนเรียงความ

6. ใช้ลักษณะตัวละคร ในเรื่องให้นักเรียนชอบมาเขียน

7. การเล่าเรื่อง โดยครูเขียนให้ใช้กับเด็กที่เริ่มเข้าเรียน เพื่อเร้าให้เด็ก
อยากเรียน ครูอาจอ่านบทพจนานุกรมเล่านิทานเรื่องสั้นสนุกๆ แล้วครูอ่านเรื่องนั้นให้เพื่อน ๆ ฟัง

¹

James A. Smith, Creative Teaching of Language Arts in the
Elementary School, (Boston : Allyn and Bacon, 1972), pp. 162 - 197.

²

Stadaucher Carol, Creative Writing in the Classroom, (United
State of America, 1968), pp. 10 - 28.

จะทำให้ผู้เลาภูมิใจ และทำให้คนอื่น ๆ เกิดความกระตือรือร้นที่จะได้เป็นเจ้าของเรื่อง หรือความคิดเช่นนั้นบ้าง เป็นการฝึกทักษะการคิด จินตนาการ และ กระตุ้นให้เด็กอยากเขียนด้วยตัวเอง

D

เกณฑ์การประเมินผลเรียงความ

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการสอนเรียงความ คือการประเมินผลความสามารถ ในการเรียงความ ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องกระทำให้เที่ยงตรง และมีความเชื่อมั่นได้ เพื่อจัด ความลำเอียงของผู้ตรวจจึงได้มีผู้กำหนดเกณฑ์ (Criteria) ในการตรวจให้คะแนนขึ้น

ชวาล แพร์ตกุล ได้แนะนำให้ใช้วิธีการจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) ดังนี้

ให้วัดความสามารถในการเขียนเรียงความโดยการจัดอันดับคุณภาพซึ่งเป็นการ เปรียบเทียบคุณภาพระหว่างกันเองในกลุ่ม โดยครุพยายามตีราคา เรานั้น ให้ออก เป็นอันดับ (Rank Order) แล้วใช้วิธีทางสถิติแปลงอันดับคุณภาพเหล่านั้นออกมา เป็นปริมาณตัวเลข ซึ่งเรียกว่าคะแนนอีกทีหนึ่ง¹

ในเรื่องนี้ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน มีความเห็นตรงกับ ชวาล แพร์ตกุล คือ

ให้ใช้วิธีการจัดอันดับคุณภาพโดยจัดอันดับเป็นดีมาก ดี พอใช้ เกือบพอใช้ และต้อง แก่ใช้อีก²

¹ชวาล แพร์ตกุล, เทคนิคการวัดผล (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2506), หน้า 29.

²ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การเขียนภาคปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช 2518), หน้า 12.

ในการจัดอันดับคุณภาพนี้ต้องมีวิธีการ โดยพิจารณาในการจัดอันดับที่ละคุณลักษณะ เช่น พิจารณาเกี่ยวกับการใช้ภาษา พิจารณาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเนื้อเรื่อง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ได้กำหนดไว้แล้ว แต่ละระดับชั้น หรือระดับความสามารถของเด็กแต่ละกลุ่มว่า ในความเรียงความแต่ละเรื่องจะกำหนดคุณลักษณะอะไรบ้าง และในความเรียงความ 1 เรื่อง คุณลักษณะอะไรที่สำคัญมากที่สุดควรจะมีน้ำหนักของการให้คะแนนมากกว่าคุณลักษณะอื่น อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้เคยมีผู้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างต่าง ๆ กันดังนี้

เปลื้อง ณ นคร ให้คะแนนเรียงความโดยแบ่งคะแนนออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้ เนื้อหา 50 % (แบ่งออกเป็นข้อเท็จจริง 30 % และความคิด 20 %) ส่วนภาษา มีการใช้ถ้อยคำสำนวนและโวหาร 30 % แบบ คือการวางรูปแบบเรียงความ มีย่อหน้า มีวรรคตอน เครื่องหมายวรรคตอน อักษรวิเศษ 20 %¹

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน แบ่งคะแนนการตรวจเรียงความไว้ดังนี้

เนื้อเรื่อง	40 %
การใช้ภาษา	40 %
รูปแบบ	10 %
กลไกประกอบการเขียน	10 % ²

นอกจากนี้ ประสิทธิ์ กาศย์กลอน ยังเสนอให้พิจารณาในการตรวจเรียงความไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ซึ่งต้องพิจารณาแนวความคิด หรือแนวเรื่องในแง่แปลกใหม่ ชวนให้ติดตาม ให้ความรู้ความคิดดี การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความ ความแจ่มแจ้งชัดเจน

¹เปลื้อง ณ นคร, เรียงความชั้นสูง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2512), หน้า 174.

²ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, การเขียนภาคปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 12.

กาลเทศะ

2. การใช้ภาษา ระดับของภาษาใช้ใ้ถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยค ว่ากระทัดรัดตรงความหมาย สละสลวย การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรค การใช้สำนวนโวหาร **กะทัดรัด**

3. รูปแบบ ว่าทำใ้ถูกต้องรูปแบบการเขียนชนิคนั้น ๆ หรือไม่

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ เช่น สะกดการันต์ ดायมือความสะอาดและความเป็นระเบียบ¹

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ มีหลักในการตรวจและให้คะแนนเรียงความ ดังนี้

1. ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนไว้ก่อนคือ ถ้าพอใจมากจะให้คะแนน 16 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 20 พอใจพอสมควร คะแนนจะอยู่ระหว่าง 14 - 15 และที่พอใจน้อยหรือไม่พอใจจะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ หรือระหว่าง 12 - 13 คะแนน

2. อ่านครั้งแรกดูเป้าหมายของเรื่องที่เขียน คุ่วิธีที่น่าสนใจหรือไม่ ภาษาไพเราะรื่นเริงไหม

3. ดูความยาวของเนื้อเรื่อง ต้องยาวพอสมควรกับที่กะไว้ให้

4. ดูสิ่งประกอบอื่น ๆ เช่น การเว้นวรรคตอน เขียนซ้ำซาก ใ้ตัวทวน² เรื่องอุไร กุศลาลัย ใช้หลักการตรวจเรียงความไว้ ดังนี้

1. เนื้อเรื่องให้ 50 % ประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความยาวไม่น้อยกว่า 1 หน้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ประสิทธิ์ ภาพักลอน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 9 - 12.

²ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, คู่มือประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นวิชาภาษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 174.

2. แบบรูปให้ 20 % เช่น การย่อหน้า การใช้เครื่องหมายวรรคตอน เว้นวรรคตอนถูกต้องหรือไม่ ตลอดจนตัวสะกด

3. ส่วนวนให้ 20 % มีความดี ประโยครัดกุม กระชับมีลีลา รู้จักเปรียบเทียบ รู้จักใช้สำนวนโวหาร

4. เบ็ดเตล็ดให้ 10 % เช่น เขียนตัวหนังสือไม่ขัด อ่านยาก เขียนสกรปรก มีรอยลบขูดฯ¹

ราตรี ชันวาทร์ พิจารณาให้คะแนนมากน้อยตามลำดับ ดังนี้

1. เนื้อหา เน้นความคิดเห็น ความคิดสร้างสรรค์ ให้คะแนนมากที่สุด

2. การใช้ภาษา คะแนนมาเป็นอันดับสอง

3. รูปแบบ คะแนนน้อยที่สุด²

บุญฉ่ำ ทองอยู่ ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดคะแนนในการตรวจเรียงความไว้ ดังนี้

1. เนื้อหาดี คะแนนเป็นอันดับ 1

2. ภาษา อันประกอบด้วย การใช้ถ้อยคำ เครื่องหมายวรรคตอน ตัวสะกดการันต์ และการย่อหน้า ความถูกต้องชัดเจนในการเขียน คะแนนเป็นอันดับ 2

¹เรื่องอุไร กุศลาลัย, ความบรรยายประกอบวิชาภาษาไทย เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 148, หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517), หน้า 10.

²องศ์ บุญเลิศ. "การเปรียบเทียบเรียงความโดยใช้สิ่งเร้ากับการสอนเรียงความแบบปกติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" อ้างถึง ราตรี ชันวาทร์, หน้า 174. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522.

3. การเสนอเรื่อง มี คำนำ บทสรุป การจกคำค้บตอนเสนอเรื่องอย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านแจ่มแจ้งในการจกคำค้บตอนอย่างดี ให้คะแนนอันดับ 3¹

จากหลักเกณฑ์และลักษณะของการเขียนเรียงความที่ดี หลักเกณฑ์การตรวจให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย ผู้วิจัยวางเกณฑ์ในการตรวจเรียงความไว้ดังนี้ คือ แบ่งคะแนนออกเป็น 10 ส่วน โดยกำหนดให้

การแสดงความกึกเห้มน มีน้ำหนก 4 ส่วน

การเชื่อมโยงความคิด มีน้ำหนก 3 ส่วน

เนื้อหาสาระ มีน้ำหนก 2 ส่วน

การใช้ภาษา มีน้ำหนก 1 ส่วน

การตรวจกระทำ ดังนี้ อ่านเรียงความแต่ละฉบับ แล้วให้คะแนนที่ละค้บ ค้บ ค้บการแสดงความกึกเห้มน การเชื่อมโยงความคิด เนื้อหาสาระ การใช้ภาษา จนครบทุกฉบับ

สรุปไ้ว่า การเรียนการสอนวิชาเรียงความจะให้ไ้ไ้ผลดีนั้นจะต้อขึ้นอยู่กั้ องค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ กล่าวคือ ครูต้อเป็นผู้น้บมหาสาคัญ ตั้งแต่พยายามสร้างสถานการณ้ บรรยายกาศ มีกสิวิในการสอน คือต้อสอนให้สัมพันธ์กั้ทักษะอื่นซึ่ง ไ้แก่ การพูด การฟัง และการอ่าน โดยมีอุปกรณ้เพื่อเร้าให้เด็กเกิดความคิด รู้จักเลือกเรื่อง เพื่อให้สอดคล้องกั้ความสนใจ และความต้อการ ความฉน้ดและวัยของเด็ก นอกจากนี้ครูยังจะต้อมีเกณฑ์ในการตรวจ เพื่อช่วยให้การตรวจนั้นมีความแม่นยำ และเช้มนั้นไ้แน่นอน องค์ประกอบทาง ๆ กั้กล่าวแล้วนั้น ล้วนแต่เป็นสิ่งที่จะทำให้เด็กเรียนประสบผลหรือมีความสามารถในการเขียนเรียงความทั้งนั้น

¹อนงค์ บุญเลิศ. เรื่องเคียวกัน อ่างถึง บุญน้บ ทองอยู่, หน้า 175.

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนเรียงความ

งานวิจัยภายในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2511 สมบูรณ์ ฐิตพงศ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพสมองที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเขียนเรียงความ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ปีการศึกษา 2511 ของโรงเรียนในเขตจังหวัดพระนคร อำเภอละ 1 โรงเรียน ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือ 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวิชาเรียงความ และแบบทดสอบความถนัดด้านภาษาไทย ด้านความจำ ด้านพิจารณาเหตุผล และด้านความคล่องแคล่วในการใช้คำ โดยมีความมุ่งหมายที่จะพยายามสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลวิชาเรียงความ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลวิจัยปรากฏว่า

ก. แบบทดสอบวิชาเรียงความ

นักเรียนหญิงมีความสามารถในการเขียนเรียงความดีกว่านักเรียนชาย
อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สัมพันธ์กับความสามารถในการเขียน
เรียงความของนักเรียน จนถึงกับแตกต่างกัน

ข. แบบทดสอบความจำ

นักเรียนหญิงและชายมีความสามารถทางด้านความจำพอ ๆ กัน
นักเรียนที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพทำนา มีสมรรถภาพด้าน
ความจำดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองอาชีพค้าขายหรือรับราชการ

ค. แบบทดสอบภาษาไทย

นักเรียนหญิงมีความสามารถด้านภาษาดีกว่านักเรียนชาย
นักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองอาชีพทำนา มีความสามารถในด้าน
ภาษาคือดีกว่านักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองอาชีพค้าขาย รับจ้าง
รับราชการ

ง. แบบทดสอบเหตุผล

นักเรียนชาย และหญิงที่มีสมรรถภาพทางสมองด้านพิจารณาเหตุผลพอ ๆ กัน นักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีอาชีพทำนา มีสมรรถภาพสมองด้านเหตุผลน้อยกว่านักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

จ. แบบทดสอบความคล่องแคล่วในการใช้คำ

นักเรียนหญิงและชายมีความสามารถด้านความคล่องแคล่วในการใช้คำพอพ กัน อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ความสามารถในด้านการคล่องแคล่วในการใช้คำแตกต่างกัน¹

ในปี พ.ศ. 2515 นันทา เนียมศรีจันทร์ ไขว้วิจัยเรื่อง "การทดสอบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ฟิล์มสตริป" จำนวนกลุ่ม 45 คน สอนกลุ่มควบคุมด้วยวิธีสอนแบบปกติ สอนกลุ่มทดลองด้วยการใช้ฟิล์มสตริปประกอบเนื้อเรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลของการเขียนเรียงความของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งการวิจัยนี้ได้ค้นพบว่า การสอนแบบเดิมได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการสอนโดยใช้ฟิล์มสตริปประกอบเล็กน้อย²

ถึงแม้ว่าการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบเดิมได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการสอนใช้ฟิล์มสตริปประกอบเนื้อเรื่องก็ตาม แต่จากผลการทดลองมีแนวโน้มว่า การสอนเรียงความจะไม่เป็นการเมื่อนำทั้งนักเรียนและครู คือการใช้สิ่งเร้าคือฟิล์มประกอบเรื่อง

¹สมบูรณ์ ชิตพงศ์, "สมรรถภาพทางสมองส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเขียนเรียงความ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2511), หน้า 80.

²นันทา เนียมศรีจันทร์ "การทดสอบสอนเรียงความชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ฟิล์มสตริป (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515), หน้า 71.

ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเรียงความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย นักเรียนเกิดความรู้สึกตื่นเต้นผองกลางความตึงเครียด ครูผู้สอนเองก็มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำที่แตกต่างไปจากการสอนแบบปกติ

ในปี 2519 ชะอุ่ม วิบูลย์ศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนทักษะการใช้คำสัญลักษณ์ในการเขียนเรียงความแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสอนทักษะการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ และสร้างแบบจำลองการสอน (Teaching Model) เรื่อง "การสอนทักษะการใช้คำสัญลักษณ์ในการเขียนเรียงความ" ขึ้น นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เลือกเรียนสายวิทยาศาสตร์สามารถเขียนเรียงความ โดยใช้คำสัญลักษณ์ได้และหลังจากที่ใช้แบบการสอนนี้แล้ว นักเรียนได้คะแนนจากการทดสอบเพิ่มขึ้น¹

ในปี 2520 พิสมัย สิงห์แก้ว ได้วิจัยเรื่อง "การใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรย์รงค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับสอนนักศึกษาโดยใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรย์รงค์ เป็นสื่อและเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษา ระหว่าง กลุ่มทดลองที่ใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้นกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ใช้งานของ มนัส จรรย์รงค์ เป็นสื่อ ทำการทดลองสอนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษานชั้นสูง 80 คน ผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรย์รงค์ เป็นสื่อ หรือโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นจะช่วยให้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ชะอุ่ม วิบูลย์ศรี, "การสอนทักษะการใช้คำสัญลักษณ์ในการเขียนความเรียงแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์สูงกว่าการสอน
โดยแบบธรรมดา¹

งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กระดับ
ประถมศึกษาชั้นต้นน้อยมาก ที่จะนำากลานี้เป็นผลงานวิจัยที่ไ้รวบรวมเอาแนวคิด ข้อเสนอ
แนะ ตลอดจนกิจกรรมในการสอนเขียนต่าง ๆ ทั้งของผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาไทยของ
ไทยและของต่างประเทศมาสร้างเป็นแบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ที่นักเรียนจะเขียน
ได้อย่างอิสระ ซึ่งจะเป็นแนว และแบบอย่าง การสอนเขียนในอนาคต และผลงานวิจัยชิ้น
ต่อไปเป็นการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ของ การสอนเขียนแบบปกติกับแบบสร้างสรรค์ ผลงาน
ดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เพชร ทักษิณ ได้ทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียน
ได้อย่างอิสระกับแบบฝึกที่ครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง และเปรียบเทียบถึงความคิดสร้างสรรค์
ทางภาษาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่างกัน โดยใช้แบบฝึกการ
เขียนที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ เพชร ได้ทดลองแบบฝึกดังกล่าวกับนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2523 จำนวน 40 คน โดยแบ่งทำแบบฝึกการเขียนที่
นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ 20 คน และอีก 20 คน ทำแบบฝึกที่ครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง
ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ มี
ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนที่ครูเป็นผู้กำหนด
เนื้อเรื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

¹พิสมัย สิงห์แก้ว, "การใช้เรื่องสั้นของ มนต์ จรรยาพงศ์ สอนการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2520)

ภาษาไทยสูง มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูง กว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ เมื่อใช้แบบฝึกการเขียนที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹

ในปี 2521 เพ็ญ เลื่องจันทร์ ได้ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการสอนเขียนเรียงความแบบปกติกับแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 78 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 38 คน กลุ่มทดลอง 40 คน ซึ่งทั้งสองกลุ่มแบ่งตามระดับความสามารถทางการเขียนเรียงความออกเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลอง Treatment X Levels Design กลุ่มควบคุมได้รับการสอนเรียงความแบบปกติ กลุ่มทดลองได้รับการสอนเรียงความแบบสร้างสรรค์ เวลาในการทดลองสอนกลุ่มละ 12 ชั่วโมง วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความ โดยให้นักเรียนเขียนเรียงความจากเรื่องที่กำหนดให้ 1 ฉบับ จากภาพที่กำหนดให้ 1 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเรียงความแบบสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความสูง กว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเรียงความแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มปานกลางที่ได้รับการสอนเรียงความแบบสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความสูง กว่ากลุ่มปานกลางที่ได้รับการสอนเรียงความแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹โพเยาว์ ทักษิณ "การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเรื่อง" (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523)

ค่าที่ได้รับการสอนเรียงความแบบสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความแตกต่างจากกลุ่มค่าที่ได้รับการสอนเรียงความแบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹

และในปีเดียวกันนี้ อนงค์ บุญเลิศ ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบการสอนเรียงความโดยใช้สิ่งเร้ากับการสอนเรียงความแบบปกติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2520 ใ้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ใ้มีพื้นฐานทางภาษาไทยที่ใกล้เคียงกัน สอนกลุ่มทดลองด้วยการใช้สิ่งเร้าประกอบ และสอนกลุ่มควบคุมด้วยวิธีสอนปกติ นักเรียนทุกคนเขียนเรียงความ 4 เรื่อง ในระยะเวลา 4 สัปดาห์ ของการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบโดยทดสอบค่า ที่ (t - test) โดยผู้วิจัยทดสอบความสามารถทางการใช้ภาษาของนักเรียนก่อนและหลัง การทดลองสอน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้สิ่งเร้ามีความสามารถในการเรียงความสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากแบบปกติมีความสามารถทางด้านการใช้ภาษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ²

การวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1974 Jobe ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อการเลือกเรียน ในการเขียนแบบสร้างสรรค์ (Creative Writing) ของเด็กกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเลือกจากนักเรียน ป.2 ป.4 และ ป.6 ทั้งชายและหญิง จำนวน 90 คน ใช้เวลา 10 สัปดาห์

¹เพ็ญ เสียงจันทร์, "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสอนเขียนเรียงความแบบปกติกับแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" (ปริญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521)

²อนงค์ บุญเลิศ, "การเปรียบเทียบการทดลองสอนเรียงความโดยใช้สิ่งเร้ากับการสอนเรียงความแบบปกติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6", (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522)

ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนในชั่วโมงแรกทุกวัน นักเรียนจะเลือกเขียนเกี่ยวกับอะไรก็ได้ในแต่ละสัปดาห์นักเรียนแต่ละคนจะส่งงานของตน 1 ชิ้น เพื่อนำไปพิจารณาลงในแมกกาซีน ซึ่งจะโรเนียวออกมาในตอนปลายสัปดาห์ละ 1 ฉบับ และนำผลงานที่ลงพิมพ์ในฉบับแรกกับฉบับหลังสุดของนักเรียนแต่ละคน มาวิเคราะห์หัวข้อ และอิทธิพลที่มั่นคงใจให้เขียน และจากการสัมภาษณ์นักเรียนทั้ง 90 คน จากการศึกษาพบว่า

1. เมื่อนักเรียนมีเสรีภาพที่จะเลือกหัวข้อด้วยตนเอง นักเรียนมักจะเลือกเขียนเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องเพื่อน เรื่องสัตว์ เรื่องส่วนตัว
2. อิทธิพลที่สำคัญเกี่ยวกับการเลือกหัวข้อในการเขียนของนักเรียน ได้แก่ อิทธิพลภายในซึ่งเป็นความคิดของนักเรียนเอง ประสบการณ์ตรง และหนังสือ
3. ผู้วิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชายหญิงทุกระดับ¹

แมก โครว์ (McCrory) ได้สำรวจว่าครูใ้เน้นวิธีการสอนเรียงความแบบที่จะกล่าวข้างล่าง ไปใช้สอนมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ ระดับ 7 - 12 จำนวน 145 คน ชั้นตอนในการสอนเรียงความมีดังนี้

ขั้นก่อนเขียน (Pre - Writing) ขั้นนี้ใช้วิธีสำรวจความรู้พื้นฐานก่อนนักเรียนต้องหาความรู้ในเรื่องที่จะเขียน และร่วมกันอภิปราย เพื่อระดมความคิดก่อนที่จะเขียนเรื่อง ครูอธิบายรูปแบบของการเขียน

ขั้นขณะเขียน (Writing) ขั้นนี้ฝึกเขียนรูปประโยค เขียนเป็นข้อความแล้วจึงเขียนเป็นเรื่อง ในขั้นนี้ครูจะช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม และให้นักเรียนช่วยกันแก้ไขงานที่บกพร่อง ก่อนจะส่งผลงาน

¹

Jobe Ronald Albert, "Factor that Influence Children's Free Choices of Topics For Creative Writing" Dissertation Abstracts International 1975 : 7529 A.

๑ ชั้นหลังเขียน (Post - Writing) ชั้นนี้นักเรียนจะบอกโงงงานจากที่ครูตรวจก่อน แล้วครูจึงมาอธิบายถึงข้อบกพร่องในชั้นเรียน กอมาจึงนำเรื่องที่เขียนมาอ่านให้ฟังกัน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ "ครูที่มีประสบการณ์มากจะใช้วิธีสอนเรียงความทั้ง 3 ชั้นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย และครูที่เตรียมการสอนมาก จะใช้ชั้นหลังเขียน (Post - Writing) มากกว่าครูที่มีการเตรียมการสอนน้อย"

คอฟคา (Kafka) ได้วิจัยวิธีการใช้สิ่งเร้าต่อเนื่องกัน 3 อย่าง โดยหมุนเวียนกันในการสอนเรียงความ สิ่งเร้าที่ใช้ได้แก่ สิ่งเร้าในคำถามการฟัง การได้เห็น และการสัมผัส กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 - 6

สรุปผลการวิจัยได้ว่า "การเขียนที่ไม่ได้ให้สิ่งเร้าจะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียงความดีกว่าการใช้สิ่งเร้าทั้ง 3 อย่าง" การที่ผลเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อคิดว่าการให้สิ่งเร้าในรูปวัตถุที่ไม่ได้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดจะไม่ส่งผลต่อการเขียนเรียงความ

อดัม (Adams) ได้ทำการวิจัยวิธีสอนเรียงความ 2 วิธี คือวิธีสอน A และวิธีสอน B

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 12 จำนวน 135 คน

วิธีสอน A เป็นการสอนปกติ ก่อนจะเขียนเรื่องครูจะให้ให้นักเรียนอ่านเรื่องของ

¹ McCrory, Nellie, "An Analysis of the Teaching of Composition in Selected Secondary Schools of Alabama," Dissertation Abstracts International 33 (6) : 2803-A, December, 1972.

² Kofka T. Toby, "A Study of the Effectiveness of four Motivational Stimuli on the Quality of Compositions of Intermediate Students in One School District," Dissertation Abstracts International, 32 (5) : 2549 A, November, 1971.

นักเขียนอาชีพ กำหนดความยาวของเรื่อง กำหนดเรื่องไว้จะมีผู้ตรวจทำงานของนักเรียนไปตรวจ แล้วบอกข้อบกพร่อง นักเรียนนำผลมาปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จ

วิธีสอน B เป็นวิธีสอนแบบยืดหยุ่น ขณะเขียนเรื่องนักเรียนจะอ่านเรื่องที่ผู้เขียนเป็นนักเรียนระดับเดียวกัน ในการเขียนเรื่องจะไม่กำหนดข้อเรื่อง ขนาดความยาวของเรื่อง แบบฟอร์มการเขียน และไม่ตรวจผลงาน นักเรียนเขียนเรื่องเสร็จแล้ว จึงนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในกลุ่มย่อยปรับปรุงแก้ไขผลงาน จึงนำส่งให้ครูอ่าน ครูนำผลงานของนักเรียนไปให้ผู้ตรวจ ซึ่งผู้ตรวจจะให้ข้อคิดเห็นเฉพาะในเรื่องแนวคิดของนักเรียนเท่านั้น

สรุปผลการวิจัยคือ ไม่พบความแตกต่างในการเขียนเรียงความโดยใช้วิธีสอนทั้ง 2 วิธี แต่นักเรียนที่เรียนวิธีสอน B จะมีความกระตือรือร้นต่อการเขียนเรียงความมากกว่าการใช้วิธีสอน A และชอบที่จะเลือกเรียนวิธีสอน B ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอน A ประมาณครึ่งหนึ่งก็อาจจะเลือกเรียนวิธีสอน A ¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Adams. Vernon Ardell, "A Study of the Effects of two Methods of Teaching Composition to Twelfth Graders, "Dissertation Abstracts International. 32 (40): 5526 A, April, 1972.